

Tabel 3

Unieke verschillen in relatie tot openbaarapothekesysteem

Leverend apothekesysteem	Aantal receptregels	Aantal unieke verschillen	Receptregels met unieke verschillen (%)
Pharmacom	1181	412	35
Niet-Pharmacom	671	163	24

Beschouwing

De betrouwbaarheid van OZIS-medicatieoverzichten is in dit pilotonderzoek onvoldoende gebleken. Dat in OZIS-overzichten medicatie en doseringen ontbreken, betekent dat ruim 70% van de OZIS-overzichten ernstige medicatiefouten met zich kan meebrengen. Totaal verschillen ruim 80% van de OZIS-overzichten met de door de apotheek zelf gefaxte overzichten.

Het is van belang bij onderzoeken aangaande de juistheid van transmurale overdracht van medicatiegebruik met gebruik van OZIS de bovengenoemde bevindingen mee te nemen. Vooralsnog moet de conclusie zijn dat het gebruik van OZIS alléén niet geschikt is om een adequaat medicatieoverzicht van de patiënt te krijgen.

LITERATUUR

- 1 van Berlo-van de Laar IRF. Opnamegesprekken verminderen fouten. Rol voor Apotheek Service Punt bij veiligheidsmanagement. Pharm Weekbl 2008;143(15):28-9.
- 2 Breukels O, van der Westerlaken MML, Nagtegaal JE. Veiliger met opnamegesprek. Pharm Weekbl 2007;142(33):22-5.
- 3 Appelo DA, Berger-de Jong IEJ, Janssen MJA. Effect van preoperatieve farmacotherapeutische opnamegesprekken op de kwaliteit van het medicatieoverzicht op een orthopedische afdeling. PW Wet Platf 2008;2(2):8-13.
- 4 de Graaf L. Actueel, volledig én steeds beschikbaar. Kwaliteit medicatieoverzicht moet beter. Pharm Weekbl 2008;143(13):16-21.

NEDERLANDS FARMACEUTISCH ONDERZOEK IN DE INTERNATIONALE LITERATUUR

Systematische review van hyponatriëmie door antipsychotica

Wilma Denneboom

Hyponatriëmie is een weinig voorkomende maar klinisch relevante reactie op behandeling met verschillende geneesmiddelen die op het centraal zenuwstelsel werken, waaronder SSRI's en anti-epileptica. In de afgelopen tientallen jaren zijn verschillende studies gepubliceerd die hyponatriëmie tijdens behandeling met antipsychotica beschrijven.

Het doel van de hier beschreven studie was de beschikbare studies over door antipsychotica geïnduceerde hyponatriëmie systematisch te onderzoeken. Met name werd gekeken naar patiëntkarakteristieken, geneesmiddeldoseringen, polydipsie en het syndroom van inadequate secretie van antidiuretisch hormoon (SIADH).

In Medline en Embase is een search uitgevoerd over de periode januari 1966 tot 11 april 2009. Inclusiecriteria waren hetzij hyponatriëmie (natriumserumspiegel <136 mmol/liter) ontstaan na start van antipsychoticatherapie, hetzij hyponatriëmie waarschijnlijk ontstaan als bijwerking van antipsychotica (volgens de WHO-definitie). Aan de publicaties is waar mogelijk informatie ontleend over patiëntkenmerken, medische en diagnostische gegevens, farmacotherapie en gegevens over *challenge* en *rechallenge* met geneesmiddelen. Voor alle *case-reports* is een causaliteitsanalyse uitgevoerd met de schaal van Naranjo. Met correlatieanalyses zijn de samenhang tussen antipsychoticadosering en natriumspiegel en/of de tijd tot het ontstaan van hyponatriëmie bepaald.

In de review zijn 4 studies en 91 publicaties met *case-reports* en

case-series beoordeeld. De gemiddelde leeftijd van de geïnccludeerde patiënten was 46 jaar, 57% van de patiënten was man. 70% van de patiënten leed aan schizofrenie. In 67% van de gevallen was reeds eerder polydipsie gemeld, in 23% van de gevallen was dit niet eerder voorgekomen. In de overige 10% van de cases was reeds eerder geneesmiddelgeïnduceerde polydipsie gemeld.

De analyse met de schaal van Naranjo gaf in de meeste gevallen (80%) een mogelijke relatie aan, in een significant aantal gevallen (19%) was de relatie waarschijnlijk en slechts in 1% onwaarschijnlijk. In de analyses is geen verband gevonden tussen dosering (in DDD's), serumnatriumspiegel en de tijd tot het optreden van de hyponatriëmie.

De incidentie van door antipsychotica geïnduceerde hyponatriëmie kan mogelijk hoger zijn dan tot nu toe gedacht. Zowel de nieuwere als de oudere antipsychotica kunnen geassocieerd zijn met hyponatriëmie. Artsen, psychiaters en andere zorgverleners moeten zich bij de behandeling met antipsychotica bewust zijn van het risico op hyponatriëmie. Verder onderzoek is nodig om het absolute risico en de risicofactoren te bepalen die samenhangen met hyponatriëmie tijdens de behandeling met antipsychotica.

Meulendijks D, Mannesse CK, Jansen PA, van Marum RJ, Egberts TC. Antipsychotic-induced hyponatraemia: a systematic review of the published evidence. Drug Saf 2010;33(2):101-14.